

Det gir mening at forfatterskapet vi i dag skal hedre, åpner med én bror som er forsvunnet, og en annen bror som ikke husker noe særlig av dette. Skjønt hvor noe egentlig starter, er aldri lett å si, heller ikke i litteraturen, og i hvert fall ikke i disse bøkene, men la oss for anledningen holde fast i at denne forfatteren tidlig gjorde fravær og det vi ikke vet, om vår egen og andres historie, til sentrale temaer i forfatterskapet, som til nå består av tre romaner.

«[M]en broren min var ikke der, han var borte», står det i debuten. En annen bror, i en annen roman, faller ned fra en balkong, og blir borte, han også. I enda en roman går en ung mann ut en dør og forsvinner for en jente som sitter igjen med barn i magen, og som snart bare skal bli «en liten prikk bak i hodet hans», for å si det med den påfallende fortellerens ord. Hvordan beskrive et menneske som er borte, enten dette mennesket er en far, en bror eller en kjæreste, og enten «borte» betyr død, utilgjengelig eller svikefull? Hvordan beskrive dette mennesket i seg, og like viktig: Hvordan beskrive dette mennesket som nærvær og bevegende kraft i livet til dem som står igjen?

Dette spørsmålet virker gjennom hele forfatterskapet til årets Sultprisvinner – selv om det aldri blir stilt direkte – og det virker særlig sterkt når det berører et annet, og kanskje mer grunnleggende, spørsmål: Hvem er jeg, med og uten andre? Forfatteren er seg svært bevisst hvor ufritt og fremmedgjørende den uvitende og fordomsfulle andres blick kan være, men hun vet også godt at den åpne og vennlige andres blick på oss kan være mildere og mer forståelsesfullt enn vårt eget ofte overdrevent selvopptatte blick. Kanskje skulle vi oftere prøve å se oss selv gjennom andres blick? er det som om forfatteren spør. Å komme til seg utenfra, så å si, innebærer uansett at man innser at man er i verden sammen med andre. For den enkelte er dette en eksistensiell erkjennelse, men det har dessuten – også i dette forfatterskapet – en sosiologisk eller samfunnsmessig side. Her får personene, og leseren, erfare at det finnes ting i livet vi bare får svar på ved å forstå mer av den enkeltes erfaring. Men det finnes også ting i livet vi bare får svar på gjennom overordnede, strukturelle analyser – av for eksempel kjønn, klasse og kulturell bakgrunn.

Årets Sultprisvinner heter Maria Navarro Skaranger. Hun debuterte i 2015 med den mye omtalte romanen *Alle utlendinger har lukka gardiner*. Tre år senere, i 2018, utga hun *Bok om sorg (Fortellingen om Nils i skogen)*. Og i 2021 kom hennes hittil seneste roman, historien om en ung kvinne som blir gravid og skal ta vare på barnet alene, *Emily forever*.

Noe av det første man som leser legger merke til i Navarro Skarangens bøker, ikke minst i hennes seneste roman, er den egenartede fortellerstemmen. Det er en forteller som har

rom for alvor og komikk, ironi og inderlighet. Det er en forteller som kan gå helt tett på, i et forsøk på å skildre det innerste i et menneske – men også plutselig befinne seg på selvbestemt avstand og beskrive det hun ser i nesten underliggjørende generelle vendinger. Som når hun et sted utbryter: «Stakkars hun som heter Emily». Det er en forteller som oppmerksomt og i nitid detalj kan beskrive hverdagslivet som butikkansatt, og samtidig unngå alle detaljer i beskrivelsen av hvordan det skal gå med barnet, for eksempel. Det er en forteller som ikke vet alt, men som gjerne oppfører seg som om hun er allvitende, og med teatral myndighet slår fast når en karakter lyver, eller ikke vet det leseren, i fortrolighet, får vite.

Fortellerstemmen er avgjørende for Navarro Skarangers bøker, den er utformet med vidd, originalitet, språklig egenart og en selvtillit som aldri skygger for det hun skal fortelle om. Det krever et stort språklig register, men også stor litterær følsomhet og oppfinnsomhet.

Så kan man som leser tenke over alt man ikke vet om menneskene man leser om, men også på hvordan det man vet, kan stå som en vegg mot annen viten, fordi man tror man vet alt som er å vite.

Til slutt er det av ulike grunner fristende å spørre seg om årets Sultprisvinner, Maria Navarro Skaranger, dypest sett skriver kjærlighetsromaner. Jeg drister meg uansett til å bruke den potensielt reduserende formuleringen «dypest sett». Og hvorfor ikke, når vi her har å gjøre med en forfatter som ikke er redd for å la karakterene sine bruke ordet «ekte»? Vennene på Røverkollen på Romsås, i *Alle utlendinger har lukka gardiner*, snakker om «ekte utlendinger», «ekte krig», «ekte lurener», og naturligvis: «ekte potet». Når broren dør i *Bok om sorg*, fortelleren lillesøsteren: «I drømmene er han helt ekte». Og i *Emily forever* får Emily, hun som heter Emily, et sted høre av moren sin: «Det er ikke sånn ekte kjærlighet er». Navarro Skaranger skriver ikke kjærlighetsromaner forstått som historier om to elskende, men hvis kjærligheten, i mer utvidet forstand, også handler om å skape sammenheng i andre menneskers liv, gjør hun kanskje det. Det er jo også slik fortellinger kan virke, i hvert fall når de blir ført i pennen av en forfatter som Maria Navarro Skaranger. Gratulerer med prisen!